

לקוטי תורה • פרשת מסעי • מאמר 7

לבאר הדברים בענין וירד הגבול הנה גבול ד'...

ביאור עניינם של "וירד הגבול"

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/masei/7](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/masei/7)

1 לבאר הדברים בענין וירד הגבול הנה גבול ד' רוחות דא"י [דארץ ישראל] י"ל [יש לומר] שהוא ענין י"ב גבולי

אלכסון הנזכר בספר יצירה ופי' ענינם בפרדס שכ"א פ"ז [פרק ז']

כדי לבאר את הדברים בענין "וירד הגבול": אפשר לומר שגבולותיה של ארץ ישראל בארבע רוחות השמים הם ענין שנים-עשר גבולי האלכסון הנזכרים בספר יצירה, שמשמעותם מתבארת בפרדס, שער כא, פרק ז.

שהם גבול מזרחית רומית גבול צפונית רומית כו' גבול מזרחית תחתית כו' גבול מזרחית צפונית כו' ע"ש.

כלומר, גבול מזרחי-עליון, גבול צפוני-עליון וכו', גבול מזרחי-תחתון וכו', גבול מזרחי-צפוני וכו'; עיינו שם.

ואע"פ [ואף על פי] שבגבול הארץ בגשמיות לא שייך רומית מ"מ שרש גבולות אלו נמשכו מ"ב גבולי אלכסון הנ"ל.

אף שבגבולות הארץ כמוכנ הגשמי לא שייך לומר "עליון", בכל זאת שורשם של גבולות אלה נמשך משנים-עשר גבולי האלכסון האמורים.

וכן מצינו (ביחזקאל ס"י מ"ח) חשב י"ב גבולים בחילוק הארץ ל"ב שבטים וכנודע ד"ב שבטים שרשם ג"כ מ"ב גבולי אלכסון

וכך אנו מוצאים גם ביחזקאל, פרק מח, שמנה שנים-עשר גבולות בחלוקת הארץ לשנים-עשר שבטים; וכידוע, גם שורש שנים-עשר השבטים הוא בשנים-עשר גבולי האלכסון,

וכדאיתא בזהר פ' במדבר (דק"ח ע"ב). תריסר שבטין תריסר תחומין כו' דהא אילנא עילא קדישא בהו אחתם בחותמוי.

כמו שנאמר בזהר, פרשת במדבר, ק"ח ע"ב: "שנים-עשר שבטים, שנים-עשר תחומים" וכו', "שהרי האילן העליון הקדוש נחתם בהם בחותמותיו".

וזה ע"ד מ"ש בפרדס שכ"א פ"ו בשם ספר הבהיר אילן אי' יש לו להקב"ה וכו' גבולי אלכסון כו'.

וזה על דרך מה שנכתב בפרדס, שער כא, פרק ו, בשם ספר הבהיר: "לקדוש ברוך הוא יש אילן אחד, וכו' שנים-עשר גבולי אלכסון" וכו'.

2 וגבול ותחום ענין א' הוא. והטעם שנק' בשם גבולים ותחומים. כי הנה ענין י"ב גבוליי [גבולים] האלו הם בחיי התכללות הו"ק [הו' קצוות] שהם הששה מדות חג"ת [חסד גבורה תפארת] נה"י [נצח הוד יסוד] כשמתכללים זה עם זה

"גבול" ו"תחום" הם אותו ענין. והטעם שהם נקראים "גבולות" ו"תחומים" הוא שענין שנים-עשר הגבולות הללו הוא בחינת ההתכללות של שש הקצוות — שש המדות: חסד, גבורה ותפארת, נצח, הוד ויסוד — כשהן נכללות זו בזו;

כמו התכללות החסדים בגבורות או התכללות גבורה בנצח כו' או התכללות הקוין כי חח"ן [חכמה חסד נצח] קו ימין ובג"ה [ובינה גבורה הוד] קו שמאל והתכללותן הוא ע"י גבולי אלכסון כו'

כגון התכללות החסדים בגבורות, או התכללות גבורה בנצח וכו', או התכללות הקווים: חכמה, חסד ונצח הם קו ימין, ובינה, גבורה והוד הם קו שמאל; והתכללותם היא באמצעות הגבולות האלכסוניים וכו'.

והתכללות זו אינה בעצם האור כי האור הוא אור פשוט אלא הוא ע"י התלבשות האורות בכלים שע"י נתלבש חסד בגבורה או בנצח כו' כפי סדר ההנהגה.

והתכללות זו אינה בעצם האור, שכן האור הוא אור פשוט; אלא היא נעשית באמצעות התלבשות האורות בכלים, שעל ידה חסד מתלבש בגבורה או בנצח וכו', לפי סדר ההנהגה.

3 והנה הכלים הם מגבילים את האור שהאור נגבל בכלי. הן מצד שהאור הוא אור פשוט ונגבל בכלי להיות מחי' ומהוה כלי החסד א"כ הכלי מגבילתו הן שהאור הוא בחי' א"ס והכלי מגבלת להיות ההשפעה בבחי' גבול.

והנה הכלים מגבילים את האור, בכך שהאור מוגבל בתוך הכלי. [הדבר נכון] הן משום שהאור הוא אור פשוט, והוא מוגבל בתוך הכלי כדי להחיות ולהוות את כלי החסד, ומכאן שהכלי מגביל אותו; והן משום שהאור הוא מבחינת אין סוף, והכלי מגביל אותו כך שההשפעה תהיה בבחינת גבול.

4 וכיון שעיקר התכללות זו להיות נעשה י"ב בחי' הוא ע"י התלבשות האורות בכלים דוקא דאילו האור מצד עצמו הוא אור פשוט כו'

ומכיוון שעיקר ההתכללות הזאת, שבאמצעותה נעשות שתיים-עשרה בחינות, מתהווה דווקא על ידי התלבשות האורות בכלים, ואילו האור מצד עצמו הוא אור פשוט וכו',

לכן נקי ייב גבולים או ייב תחומין היינו הגבולות שהאור נגבל בכלים ומתכללים לייב גבולים ייב תחומין.

לכן הם נקראים שנים-עשר גבולות או שנים-עשר תחומים, כלומר הגבולות: האור מוגבל בכלים, והם מתכללים לשנים-עשר גבולות, שנים-עשר תחומים.

ומי' הזהר דהא אילנא עילאה קדישא בהו אחתם בחותמוי יש לפרשו. אך יותר יי'ל [יש לומר] כי חילוף אותיות יש כאן וצ"ל אתחם בתחומי כו'

את דברי הזוהר, "דא אילנא עילאה קדישא בהו אחתם בחותמוי" — שהאילן הקדוש העליון נחתם בהם בחותמוי — אפשר לפרש כמות שהם. אך מתאים יותר לומר שיש כאן חילוף אותיות, וצריך לקרוא "אתחם בתחומי", כלומר הוא מוגבל בתחומי, וכו';

והפיי כנ"ל (ועי' עוד מענין פיי גבול בפיי הרמ"ז [הרב משה זכות] בזהר שם ובפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך גבול).

וזהו הפירוש כפי שנתבאר לעיל (ועיינו עוד בענין פירוש המונח "גבול" בפירוש הרמ"ז לזוהר שם, ובפרדס, בערך הכינויים, בערך "גבול").

והנה ייב בחיי אלו הם ג"כ ענין ייב צרופי הוי' וייב צירופי אדי' ומזה נמשך ג"כ ייב חדשים שבכל חדש מקבלים כנ"י [כנסת ישראל] מצירוף א' מהייב צירופי הוי' כו'

והנה, שנים-עשר הבחינות האלה הן גם עניינם של שנים-עשר צירופי הוי' ושל שנים-עשר צירופי אדנ"י. מכך נמשכים גם שנים-עשר החודשים: בכל חודש מקבלת כנסת ישראל מצירוף אחד משנים-עשר צירופי הוי' וכו'.

כי מבחי' התכללות המדות עליונות זע"ז [זה עם זה / זה על זה] כמו חסד עם הוד שזהו גבול דרומית תחתית כך נמשך ג"כ מבחי' זו ג"כ למטה לכנ"י [לכנסת ישראל] לעבודת ה' בבחי' זו

שכן מן הבחינה של התכללות המדות העליונות זו בזו, כגון חסד עם הוד, שהיא הגבול הדרומי התחתון, נמשכת בחינה זו גם למטה, לכנסת ישראל, לעבודת ה' באופן זה:

שהוא להיות התכללות בחי' אהבה עם בחי' ההודאה ומבחי' התכללות הגבורה בהוד שזהו גבול צפונית תחתית נמשך להיות התכללות היראה בבחי' ההודאה.

שתהיה התכללות של בחינת האהבה עם בחינת ההודאה; ומהבחינה של התכללות הגבורה בהוד, שהיא הגבול הצפוני התחתון, נמשכת היכולת להתכללות היראה עם בחינת ההודאה.

5

ועדייז בכל המדות ועמייז מזה ע"פ א לה מסעי כוי וזהו ענין גבולות א"י [ארץ ישראל]. והנה שרש י"ב ג"א

[גבולי אלכסון] נמשכו מלמעלה מעלה ומשתלשלין ויורדין בבחי' מלי

וכך גם בכל המדות. ראו מה שנכתב על כך בפירוש הפסוק "אלה מסעי" וכו'. זהו ענינם של גבולות ארץ ישראל. שורש שנים-עשר גבולי האלכסון נמשך מלמעלה מעלה, ומשתלשל ויורד עד לבחינת מלכות,

וגם למטה בבי"ע וזהו וירד הגבול וכו' מקדם לעין וכדאיתא בזהר ס"פ וישלח (דקע"ו סע"א [סוף עמוד א])

תריסר דאתכסיין וכו' וכמ"ש במק"מ [במקדש מלך] שם ששרשם מת"ת [מתפארת] דא"א כוי

וגם למטה, בעולמות בריאה, יצירה ועשיה. זהו [פירוש] "וירד הגבול" וכו', "מקדם לעין"; וכפי שנאמר בזהר, בסוף פרשת וישלח (סוף דף קע"ו ע"א): "תריסר דאתכסיין" וכו'; וכפי שנכתב במקדש מלך שם, ששורשם מתפארת דא"א וכו',

שהם המדות שלמעלה מהחכמה והבינה עד דא"א [דאבא ואימא] מלבישים אותן שהם רק לבוש למדות אלו ושם הוא תכלית ואמיתית ההתכללות.

שהן המדות שלמעלה מחכמה ובינה, עד שאבא ואמא מלבישים אותן ומשמישים רק לבוש למדות אלו; ושם ההתכללות היא בשלמותה ובאמיתותה.

ומשם יורד ומשתלשל ביי"ב גבולי אלכסון דז"א עד שנמשך ג"כ במלי וזהו ומחה על כתף ים כנרת להיות בחי' אהבה בתענוגים מתוק ככנור.

ומשם הן יורדות ומשתלשלות בשנים-עשר גבולי האלכסון של ז"א, עד שהן נמשכות גם במלכות. זהו [פירוש] "ומחה על כתף ים כנרת": שתהיה בחינת אהבה בתענוגים, מתוקה ככנור.

6

וביאור הענין הוא ע"ד מ"ש בפי תצוה ע"פ זכור את אשר עשה לך עמלק בפי' אכלתי יערי עם דבשי

וביאור העניין הוא על דרך מה שנאמר בפרשת תצוה, על הפסוק "זכור את אשר עשה לך עמלק", בפירוש "אכלתי יערי עם דבשי":

שהוא ק"ש [קריאת שמע] בקיום אחד ואהבת אהבה בתענוגים כוי ולכן נקי' בחי' זו מתוק ככנור בחי' דבשי.

שהוא קריאת שמע, שבה מתקיימות המילים "אחד" ו"ואהבת" — אהבה בתענוגים וכו'. לכן בחינה זו נקראת "מתוק ככנור", בחינת "דבשי".

7 ועי' באגה"ק [באגרת הקודש] ע"פ מה יפית כו'. וזהו שאה"ר [שאהבה רבה] זו נמשך מלמעלה ע"י אהרן

שושבינא דמטרוניתא

ועיינו באגרת הקודש, על הפסוק "מה יפית" וכו'. וזהו שהאהבה רבה הזאת נמשכת מלמעלה באמצעות אהרן, שושבינה של המלכה;

והוא כמ"ש ע"פ ועשית בגדי קדש לאהרן כו' שאהבה זו נמשך מבחי' רב חסד שלמעלה מבחי' חסד עולם כו'.

וזהו כפי שנכתב על הפסוק "ועשית בגדי קודש לאהרן" וכו': שאהבה זו נמשכת מבחינת "ורב חסד", שהיא למעלה מבחינת "חסד עולם" וכו'.

8 וז"ש [וזהו שכתוב] כאן שאהבה זו היא מבחי' שלמעלה מבחי' עולם וקדמה לעולם דעולם היינו ו"ק נ'

קצוות] חסד עולם כו' ונמשלה לכנור.

וזהו [הפירוש של] מה שנכתב כאן: שאהבה זו היא מבחינה שלמעלה מבחינת "עולם", והיא קודמת לעולם. שכן "עולם" פירושו שש הקצוות — "חסד עולם" וכו'; והיא נמשלה לכנור.

דאיתא בתקונים סוף תיקון עשרים בפ"י הללוהו בנבל וכנור. כנור כ"ו נר. הקב"ה דאיהו הוי' דאתמר ה' אורי וישעי נהיר בנר דאיהו שכינתא כו'.

שכן נאמר בתיקונים, בסוף תיקון עשרים, בביאור הפסוק "הללוהו בנבל וכנור": "כינור — כ"ו, נר: הקדוש ברוך הוא, שהוא הוי', שעליו נאמר 'ה' אורי וישעי', מאיר בנר, שהיא השכינה" וכו'.

9 ועמ"ש מענין נר בפ' שלח ע"פ והיה לכם לציצית. וז"ש [וזהו שכתוב] באהרן בהעלותך את הנרות כו' ועל

ידי הארה זו הכנור מנגן מאליו

ועיינו במה שנכתב בעניין ה"נר" בפרשת שלח, על הפסוק "והיה לכם לציצית". וזהו [פירוש] מה שנכתב על אהרן: "בהעלותך את הנרות" וכו'. ובאמצעות הארה זו הכינור מנגן מאליו,

שהוא בחי' עליית המלי' וכל העליות הוא ע"י שיר ועמ"ש בפ' בראשית ע"פ ושם אחיו יובל הוא היה אבי כל תופש כנור כו' ועמ"ש בפ"י ענו להוי' בתודה זמרו לאלקינו בכנור.

שהיא בחינת עליית מלכות; וכל העליות נעשות באמצעות שירה. ועיינו במה שנכתב בפרשת בראשית על הפסוק "ושם אחיו יובל, הוא היה אבי כל תופש כינור" וכו'. ועיינו במה שנכתב על פירוש הפסוק "ענו להוי' בתודה, זמרו לאלקינו בכינור".

ובפי' עלי עשור ועלי נבל כו' ע"ש וע' בזהר ס"פ שלח (דקע"ה ע"ב) שהתכלת שבציצית שמדם חלזון הוא מים כנרת

וכן על פירוש "עלי עשור ועלי נבל" וכו'; עיינו שם. ועיינו בזהר בסוף פרשת שלח (דקע"ה ע"ב), שהתכלת שבציצית, שמקורה כדם החלזון, היא ממי הכנרת;

והיינו כמ"ש ע"פ והיה לכם לציצית הנ"ל שהתכלת הוא ממוחין דאבא כו' המשכת הביטול כו' וע"ש. והיינו כפי שנכתב לעיל על הפסוק "והיה לכם לציצית", שהתכלת היא ממוחין דאבא וכו' — המשכת הביטול וכו'; ועיינו שם.

וע' בהרמ"ז [בהרב משה זכות] בפי' הזהר פ' תרומה (דקכ"ז ע"א) כ' [כתב] ימא דגנוסר הוא ים כנרת שסודה מלי' דמלכות דבריאה שנעשית עתיק ליצירה כו' וע"ש (בדקמ"ט ע"ב).

ועיינו בהרמ"ז, בפירושו לזהר, פרשת תרומה (דקכ"ז ע"א), שכתב: "ימא דגנוסר הוא ים כנרת, שסודה מלכות דמלכות דבריאה, שנעשית עתיק ליצירה" וכו'; ועיינו שם (בדקמ"ט ע"ב).

ובפי' ספד"צ [ספרא דצניעותא] מהאריז"ל [מהאריזי זכרוננו לברכה] בפ"ק [בפרק קמא] כ' [כתב] בענין זה ויש כנור וכנרת והם הוד ידיה והוד דידה שבכריאה כו' והאריך שם.

ובפירוש ספרא דצניעותא של האריז"ל, בפרק הראשון, כתב בענין זה: "ויש כינור וכנרת, והם הוד ידיה והוד דידה שבכריאה" וכו'; והוא האריך שם.

והנה פי' ומחה על כתף הוא כמ"ש במ"א שהאהבה שבאה מלמעלה שלא ע"פ השגה הוא כמשל שא' דוחפו בעורף ואינו יודע מאין היה לו זאת.

והנה פירוש "ומחה על כתף" הוא כפי שנכתב במקום אחר: האהבה שבאה מלמעלה, שלא על פי השגה, דומה לאדם שמישהו דוחף אותו בעורף, והוא אינו יודע מניין בא לו הדבר הזה.

10 ובכל עליי [עלייה] המלי' צ"ל מתחלה בבחי' זו שנק' אב"א [אחור באחור] וזהו ומחה על כתף כו' ואח"כ יבוא לבחי' פכ"פ [פנים בפנים] כו'.

ובכל עלייה של מלכות, עליה להיות תחילה בבחינה זו הנקראת "אחור באחור"; וזהו "ומחה על כתף" וכו'. לאחר מכן היא תגיע לבחינת "פנים בפנים" וכו'.

גם י"ל [יש לומר] ומחה על כתף ע"ד קוצי דשערי שמכה כו' כמשי"ל [כמה שכתוב לעיל] ע"פ זכור הני"ל ועי' בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער התפילין זו הוא ע"י עסק

אפשר לפרש גם ש"ומחה על כתף" הוא על דרך קוצי דשערי, השערות הקשות שמכות וכו', כפי שנכתב לעיל על הפסוק "זכור" הנזכר לעיל; ועיינו בפרי עץ חיים, שער התפילין. הדבר נעשה באמצעות העיסוק ב-

התורה וע"ז נאמר פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון כו' וכמ"ש במ"א ע"פ חכלילי עינים וע"פ ויקהל משה וע"פ מי מנה עפר יעקב.

תורה. ועל כך נאמר: "פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון" וכו'; וכפי שמוסבר במקום אחר על הפסוק "חכלילי עינים", על הפסוק "ויקהל משה" ועל הפסוק "מי מנה עפר יעקב".

11 ולכן ע"י המשכת ל"ב נתיבות החכמה שבתורה שע"ז נאמר וירד הגבול כנ"ל ע"יז ומחה כו' ולכן, על ידי המשכת ל"ב נתיבות החכמה שבתורה, שעליהן נאמר "וירד הגבול", כנזכר לעיל, באים ל"ומחה" וכו', ים כנרת כו' שיבוא לבחי' אהבה רבה מתוך ככנור כו'. והוא ענין ה' אורי נהיר בנר. יים כנרת" וכו': שהאדם יבוא לבחינת אהבה רבה, מתוקה ככנור וכו'. וזהו ענין "הוי אורי" — "נהיר בנר".

שהנשמה נק' ג"כ נר כמ"ש נר הוי' נשמת אדם והוי' אורי הוא ע"י עסק התורה שנאמר ותורה אור שע"יז נהיר בנר ונמשך בחי' אה"ר [אהבה רבה] מתוך ככנור כנ"ל.

שהרי גם הנשמה נקראת "נר", כמו שכתוב: "נר הוי' נשמת אדם"; ו"הוי' אורי" הוא על ידי העיסוק בתורה, שעליה נאמר "ותורה אור". על ידי כך האור "נהיר בנר", ונמשכת בחינת אהבה רבה, מתוקה ככנור, כנזכר לעיל.

12 ואח"כ וירד הגבול הירדנה שהוא בחי' ק"נ [קליפת נוגה] והיינו כי ע"י התורה נמשך ג"כ כח בירור נה"ב [נפש הבהמית] וכנ"ל בפ"י וכל גבולך לאבני חפץ שגם לב האבן

ואחר כך: "וירד הגבול הירדנה" — זו בחינת קליפת נוגה. כלומר, באמצעות התורה נמשך גם כוח לברר את הנפש הבהמית, כפי שנזכר לעיל בפירוש "וכל גבולך לאבני חפץ": שגם לב האבן

תהיה חפיצה ושוקקה לדבקה בו ית' ועי' בפ' יתרו בד"ה בחדש השלישי מענין שנק' התורה עוז ותושי' [ותושיה] ע"ש [על שם] שנותנת כח בנה"א [בנפש האלקית] ומתשת כח נה"ב [נפש הבהמית] כו'.

יהיה חפץ וכוסף להידבק בו ית'. ועיינו בפרשת יתרו, במאמר המתחיל "בחדש השלישי", בענין שהתורה נקראת "עוז ותושיה", משום שהיא נותנת כוח בנפש האלקית ומתשת את כוחה של הנפש הבהמית וכו'.

אך הנה באמת שני האופנים שבפ"י וירד הגבול עולים בקנה אחדשע"י עסק התורה שהם בחי' ל"ב נתיבות החכמה עי"ז נמשכ"י [נמשכים / נמשכין] ומתגלים ג"כ המדות עליונות שהם שרש י"ב גבולי אלכסון כו'

אולם, לאמיתו של דבר, שני האופנים בפירוש "וירד הגבול" עולים בקנה אחד: על ידי העיסוק בתורה, שהיא בחינת ל"ב נתיבות החכמה, נמשכות ומתגלות גם המדות העליונות, שהן השורש של י"ב גבולי אלכסון וכו'.

(וע' עוד מענין ירדן בזהר שלח דקס"ו ע"א ושם פי' ירדן בע"א [באופן אחר] וכמ"ש מזה בביאור ע"פ אלה מסעי. בפ"י ירדן יריחו):

(ועיינו עוד בענין הירדן בזוהר, שלח, קס"ו ע"א, ושם מתפרש הירדן באופן אחר; וכפי שנכתב על כך בביאור על הפסוק "אלה מסעי", בפירוש "ירדן יריחו").

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likkutei-torah/masei/7

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק